

KOLONEL PIETER W. SCHARROO (1883 – 1963): EEN SINGULIER OFFICIER

Majoor b.d. Peter Yska, Museum Verbindingsdienst

Ieder jaar in de maand mei wordt het personeel van het Regiment Verbindingsstroepen weer even herinnerd aan de gevechten in de meidagen van '40 in Rotterdam. Gevechten waarbij de verbindingstroepen een belangrijke rol speelden. Bij de jaarlijkse herdenking van het bij die strijd omgekomen verbindingspersoneel legt een deputatie van het Regiment dan bloemen op hun graf. Door die verbondenheid met Rotterdam is er bij velen wel enige kennis over de gevechten rond de Maasbruggen en het Duitse bombardement dat tot de capitulatie leidt. Meerdere kennen de naam van de toen voor de veiligheid van Rotterdam verantwoordelijke kantonnementscommandant, kol der Genie Scharroo. Slechts weinigen zullen echter weten wie hij is, wat hij zoal heeft gedaan en wat zijn relatie met de verbindingstroepen is geweest. Over deze bijzondere militair gaat dit artikel, waarbij zijn optreden in Rotterdam slechts beperkt aan de orde komt omdat over dat onderwerp al voldoende boeken en artikelen zijn geschreven.

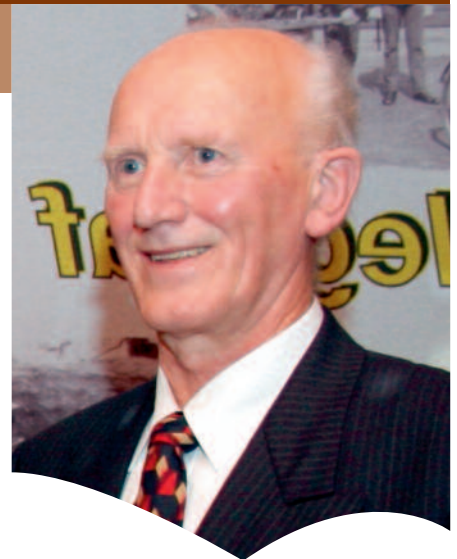
ENIGE PERSOONLIJKE GEGEVENS

Pieter Wilhelmus Scharroo wordt op 16 september 1883 geboren in Den Haag als zoon van Wilhelmus Scharroo en Christina Catharina Louisa Burgdorffer. Hij trouwt op 30 augustus 1906 met Sjoukje Catharina Habema, dochter van een officier die in 1913 commandant wordt van de Brigade Grenadiers en Jagers. Uit dit huwelijk wordt in Amersfoort een dochter: Erna (*14-05-1908 - †19-02-1992) en in Ginneken een zoon: Sjoerd (*13-07-1917 - †24-10-1944) geboren ¹⁾. Het echtpaar scheidt op 20 december 1921. Op donderdag 19 februari 1922 hertrouwt Scharroo in Londen met mevrouw M.C. Pieters. Scharroo overlijdt op 19 augustus 1963 en wordt begraven op de begraafplaats 'Oud Eik en Duinen' in Den Haag. Als 18-jarige begint Scharroo in september 1901 aan zijn studie op de KMA om opgeleid te worden tot genist.

WERKZAAM IN EDE

Na het voltooien van zijn studie wordt hij als 2e lnt (benoeming 22 juli 1904) geplaatst in Arnhem, gevolgd door een plaatsing in 1906 bij het Genie-commandement te Amersfoort. Vanuit genoemde plaatsen gaat hij aan de slag in Ede. Daar is hij nauw betrokken bij de bouw van de infanteriekazernes I en II (in 1934 de Prins Maurits en Johan Willem Frisokazerne). Na het gereedkomen van genoemde kazernes en andere gebouwen in 1906 kan hij in 1907 nog korte tijd zijn krachten wijden aan de bouw van de cavaleriekazerne (in 1934 de Arthur Koolkazerne) en de artilleriekazerne (in 1934 de Van Essenkazerne). In 1907 volgt indeling bij het Genie-commandement in Utrecht waartoe de werken en inundatiemiddelen in de Nieuwe Hollandse Waterlinie behoren.

De ervaring met het bouwen van kazernes

in Ede en de kennis die hij verwerft over forten en waterbouwkundige zaken zijn van grote invloed op zijn doen en laten in zijn latere leven.

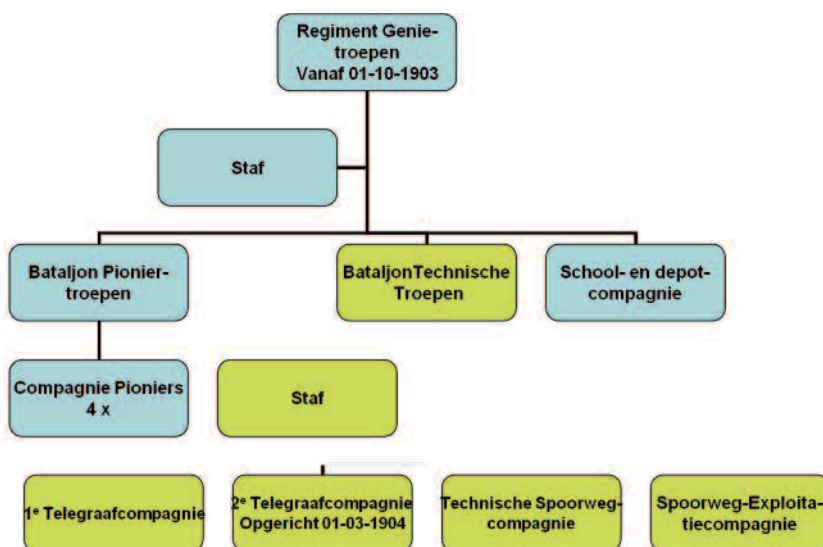
DE SPOORWEG EXPLOITATIECOMPAGNIE

In het sinds 2 september 1903 bestaande Regiment Genietroepen wordt op 5 september 1904 de opgerichte Spoorweg-Exploitatiecompagnie opgenomen ²⁾.

De vredessterkte van deze eenheid bestaat uit één 1e of 2e lnt en één fourier. De commandant is dezelfde als die van de compagnie Technische Spoorwegtroepen, waarin men zich o.a. bezig houdt met de aanleg van spoorlijnen. Alleen bij bijzondere omstandigheden, zoals spoorwegstakingen en mobilisatie, vult men de Exploitatiecompagnie met personeel. De maximale sterkte is dan 1600 militie- (na volbrachte eerste oefening) en landweerplichtigen van alle wapens die een betrekking hebben bij één van de Nederlandse spoorwegmaatschappijen. Voor plaatsing in de compagnie moet het personeel wel eerst een vrijwillige verbintenis afsluiten.

In 1910 wordt Scharroo als 1e lnt (benoeming 22 juli 1906) bij de Exploitatiecompagnie geplaatst waar hij, als er geen personeel is, geen volle dagtaak heeft. In dergelijke situaties verricht hij werkzaamheden voor de Technische Spoorwegcompagnie.

In het eerste door hem geschreven artikel voor de Militaire Spectator ³⁾ pleit hij ervoor het personeel, bestemd voor de Exploitatiecompagnie, al als milicien op te roepen en bij de compagnie te plaatsen. Oefenen kunnen ze dan op de door de Technische Spoorwegcompagnie aan te leggen lijnen tussen

Organisatie Regiment Genietroepen (1903)

Kap Scharroo

Kap Scharroo 'officier-leeraar' op de KMA, staande 4e van links

Kap Scharroo met collega docenten op de 'Hogere Krijgsschool' in november 1917

Beeld van het in 1928 gebruikte Olympisch Stadion

De architect Jan Wils waarmee Scharroo veel samenwerkte

o.a.: Station Ede (dorp) – schietterrein bij Ede – legerplaats Harskamp en Station Huis ter Heide – legerplaats bij Zeist.

Naast het functioneel bezig zijn met spoorwegzaken ontwikkeld Scharroo zich in deze periode, mede door zijn opgedane ervaring in voorgaande jaren, vooral als deskundige op het gebied van beton en bouwkundige constructies. Hij publiceert over beton en tijdelijke en duurzame versterkingen in tijdschriften, zoals de Militaire Spectator en 'De Bouwwereld'. Bovendien schrijft hij er boeken ⁴⁾ over en houdt lezingen over deze onderwerpen. Zowel in de militaire als in de civiele wereld, ook in het buitenland, ziet men hem al snel als de expert op dit gebied. Het levert hem veel bekendheid en contacten in het bedrijfsleven op.

KONINKLIJKE MILITAIRE ACADEMIE

Op 16 augustus 1912 begint Scharroo als 'officier-leeraar' aan de KMA. De plaatsing duurt tot 1 november 1917 en dat betekent dat hij in die functie een groot deel van de Eerste Wereldoorlog meemaakt. Zijn leeropdracht is het geven van lessen in: 'de pionier- en versterkingskunst, pionierschetsen en techniek van de Genie'. Het verblijf in Breda, hij woonde in Ginneken, is voor hem van grote betekenis geweest, niet alleen voor zijn functioneren als militair maar ook voor zijn maatschappelijke betrokkenheid. De bevordering tot kapitein gebeurt per 3 juni 1913 op de KMA. Zijn opvolger op de KMA in 1917 is kap J.J.C.P. Wilson. Scharroo maakt hem vanaf 1922 op de Hogere Krijgsschool mee als cursist en in de meidagen van '40 als toegevoegd officier in Rotterdam.

Op de KMA krijgt Scharroo volop gelegenheid door studie zijn kennis, op het gebied van beton, bouwkundige constructies en de militaire versterkingskunst, verder te verdiepen en er het nodige over te publiceren.

Door de mobilisatie ligt het onderwijs op de KMA stil van augustus 1914 tot in 1915 wegens inzet van de cadetten elders.

Scharroo volgt dan ook zijn mobilisatiebestemming. Eerst naar de stelling Amsterdam. Hier is hij o.a. zeer actief betrokken bij het organiseren van sportactiviteiten voor de daar gelegerde militairen.

De lange mobilisatieperiode leidt tot grote concentraties van jonge mannen. De legerleiding ziet het verhoging van hun weerbaarheid, door actief te gaan sporten, als een probaat middel om de neiging tot verveling te onderdrukken. De uitvoering van de sportactiviteiten gebeurt in nauw overleg met o.a. de 'Nederlandsche Athletiek Unie' (NAU). Vervolgens gaat Scharroo naar het vestingstadje Willemstad dat eveneens van zijn organisatietalent profiteert. De bevolking en de in de vesting gelegerde soldaten beschikken voor verlichting alleen over kaarsen en acytelelampen. Scharroo wil dat

veranderen en legt, met de aanwezige torpedisten, kabels aan en sloop een turbine uit een oud schip in Rotterdam. Binnen veertien dagen hebben de burgers en militairen in het stadje heuse elektrische verlichting.

De inzet en het organisatietalent op sportgebied van Scharroo blijft niet lang onopgemerkt en het is de opmaat voor zijn maatschappelijke 'loopbaan', naast de militaire, als sportbestuurder. Op grond van zijn opgedane ervaringen vindt hij dat hij zich ook moet inzetten om burgers te motiveren om te gaan sporten ⁵⁾.

HOGERE KRIJGSSCHOOL

Vanaf 1 november 1917 tot 1 november 1924 (zeven jaar!) is Scharroo 'officier-leeraar' aan de Hogere Krijgsschool (HKS). Zijn leeropdracht is aanvankelijk: 'versterkingskunst en belegeringsoefeningen op de kaart' maar die wijzigt rond 1920 in: 'geodesie (landmeetkunde), versterkingskunst en tactische oefeningen op de kaart'. Op de HKS krijgt Scharroo te maken met het einde van de Eerste Wereldoorlog, de demobilisatie en de grote verandering in de Nederlandse militaire organisatie in 1922, als gevolg van de invoering van de dienstplichtwet in dat jaar. De wet vervangt de bestaande Militie-, Landweer- en Landstormwet. Het tot dat moment bestaande vredesleger wordt gereorganiseerd en verkleind en veranderd vanaf 1922 in een groot opleidingsinstituut zonder parate eenheden. De vulling van de mobilisabele eenheden wordt mogelijk omdat verlofgangers oproepbaar blijven tot hun 35e levensjaar.

Het contact met zijn HKS-collega's biedt Scharroo een uitstekende gelegenheid om, behalve op zijn specifieke vakgebied van de genie, zich veel kennis eigen te maken over tactiek en operationeel optreden van grotere eenheden. Bovendien blijkt uit het twintigtal artikelen dat hij in zijn HKS-periode in de Militaire Spectator en het Wetenschappelijk Jaarbericht publiceert dat hij de buitenlandse vakliteratuur zeer nauwgezet volgt, vooral die over de Eerste Wereldoorlog. Zijn belangstelling gaat veel verder dan alleen de veldversterkingskunst. Ook de industriële oorlogsvoorbereiding, de bewegingsoorlog, de economische en militaire betekenis van de Twentse kanaalplannen en die van een kanaal door de Gelderse Vallei ⁶⁾ hebben zijn volle belangstelling. Bij dit laatste onderwerp schrijft hij uitvoerig over het gebruik van de latere Grebbelinie in de geschiedenis en over de problemen die zich door de terreingesteldheid, in het bijzonder de inundatieproblematiek, voordeden dan wel zullen voordoen tenzij er een kanaal komt ⁷⁾. Een ander onderwerp dat hem bezighoudt is de organisatie en inzet van de genie en de genietroepen als technisch wapen. Een van zijn uitgangspunten daarbij is dat: 'techniek nooit anders kan zijn dan een

belangrijk hulpmiddel der tactiek' ⁸⁾). Een zienswijze die hij vooral baseert op de ervaringen opgedaan door de Duitsers, Fransen, Engelsen en Italianen tijdens de Eerste Wereldoorlog. Volgens Scharroo schort er nog al wat aan de organisatie en inzet van de Nederlandse pionier- en genietroepen, zoals bij oefeningen tijdens de mobilisatie '14 – '18 blijkt. Hij pleit o.a. voor: 'Eene verbeterde, tactische opleiding van de Genietroepen, waarbij vooral door de officieren der Genie, ook tezamen met officieren van andere Wapens, tactische kaderoefeningen op de kaart en in het terrein moeten worden gehouden, ter behandeling van de door hen uit te voeren technische opdrachten in tactisch verband ⁸⁾.'

Een bijzonder moment voor Scharroo is het winnen van een door de Vereniging voor de Krijgswetenschap uitgeschreven prijsvraag met zijn artikel: 'De afsluiting en gedeeltelijke droogmaking van de Zuiderzee en haar betekenis voor de landsverdediging' ⁹⁾ Op de HKS schrijft hij het boekwerkje: 'Het toelatingsexamen voor de Hoogere Krijgsschool' ¹⁰⁾, is actief als sportbestuurder en verzorgt regelmatig lezingen voor allerhande gezelschappen over beton, betonwegen, opvoeding door sport, enz.

EERST AANWEZENDSCHAP

In 1925 keert Scharroo als kapitein terug naar Amersfoort als hoofd van het Eerst aanwezendschap. In deze functie wordt hij per 1 mei 1928 bevorderd tot majoor maar... de bezoldiging die bij zijn rang hoort krijgt hij pas met ingang van 1 september van dat jaar. Ook in Amersfoort schrijft hij diverse boekwerkjes en publicaties over civiele onderwerpen die voornamelijk in niet-militaire tijdschriften verschijnen. In deze periode raakt Scharroo bekend als internationaal sportbestuurder.

PIONIERS

Op 6 april 1928 keert Scharroo terug naar de bakermat van de Genie in Utrecht. Hij gaat op de Kromhoutkazerne aan de slag als hoofd-instructeur bij het Ie Bataljon Regiment Genietroepen, het pionierbataljon. Van 1931 tot 1935 is hij commandant van genoemd bataljon. Opvallend is dat hij in en na deze periode niets meer publiceert in de Militaire Spectator. Vermoedelijk is daar een reden voor omdat in andere tijdschriften wel artikelen van hem verschijnen. In 1930 wint Scharroo andermaal een door de 'Vereniging tot bevordering der Krijgswetenschap' uitgeschreven prijsvraag. Van de twaalf inzendingen wordt zijn bijdrage ter beantwoording van de vraag: 'Op welke wijze kan de opleiding van de dienstplichtigen in vredetijd meer dienstbaar gemaakt worden aan de verbetering van de volksoepvoeding en aan de verhooging van de volkskracht' als beste uitgekomen ¹¹⁾. Scharroo pleit er o.a. voor

dat officieren en onderofficieren zich meer met de dienstplichtige soldaten bemoeien, ook na de diensttijd, en dat er meer aandacht moet komen voor lichamelijke oefening en hygiëne, ook bij de bevolking. In de beginjaren dertig is Scharroo ook politiek actief tot het moment dat de regering, ca. 1932, actieve politieke betrokkenheid voor officieren verbiedt.

VERBINDINGSTROEPEN

In 1935 wordt Scharroo commandant Ie Bataljon Regiment Genietroepen, de verbindingstroepen. Dit bataljon bestaat uit een staf, waarin sinds 1933 ook het mobilisatiebureau is opgenomen, en twee schoolcompagnieën. In deze periode onderkent de regering langzamerhand dat de externe dreiging aanmerkelijk toeneemt en dat de personele, materiële en opleidingsituatie van de Nederlandse krijgsmacht in een zeer deplorabele staat verkeert. De regering gaat hier wat aan doen en dat leidt ook tot verandering bij de verbindingstroepen, vooral op materieel gebied. Tijdens Scharroo's commando besteedt hij bijvoorbeeld veel aandacht aan de:

- betere materiële uitrusting van de mobilisabele verbindingafdelingen;
- invoering van radio's die geschikt zijn voor radiotelefonie;
- komst van een radiopeil- en luisterdienst;
- verbetering van de verbindingen bij de Luchtvaartafdeling (o.a. invoering betere radiobakens) en nog diverse andere zaken.

REGIMENTS- EN BRIGADECOMMANDANT

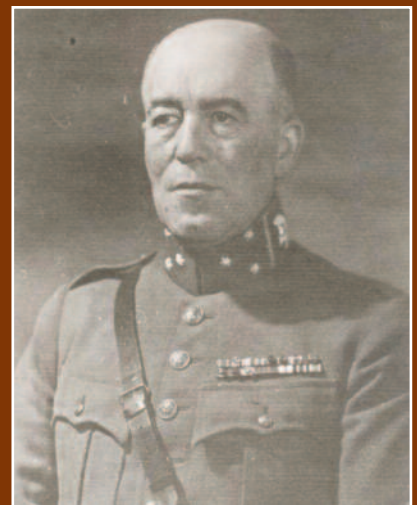
De bevordering tot kolonel vindt plaats op 1 november 1937, de dag dat Scharroo commandant van het Regiment Genietroepen wordt. In deze functie krijgt hij o.a. te maken met de 'Buitengewone oproeping ter verzekering van de uitwendige veiligheid' (B.U.O.V.), een reactie op de Duitse bezetting van het Rijnland. Doel van de B.U.O.V. is het vroegtijdig oproepen van troepen die strategische punten moeten gaan bezetten om het mogelijk te maken het leger te mobiliseren en het haar oorlogsopstellingen te laten innemen. In 1937 en in 1939 moet Scharroo, ter ondersteuning van andere troepen, verschillende eenheden van het regiment / de brigade inzetten.

In maart 1938 voert het Ministerie van Defensie, onder druk van een toenemende oorlogsdreiging, opnieuw een belangrijke reorganisatie door bij het leger. Ze verlengt de eerste oefentijd voor dienstplichtige militairen tot 11 maanden en doet de lichtsterkte behoorlijk toenemen. De vredessterkte van het Regiment Genietroepen verandert hierdoor. Dit is mede een aanleiding om het regiment per 1 oktober 1938 om te vormen tot een Brigade Genietroepen ¹²⁾ met drie regimenten.

Als commandant regelt Scharroo op verbin-

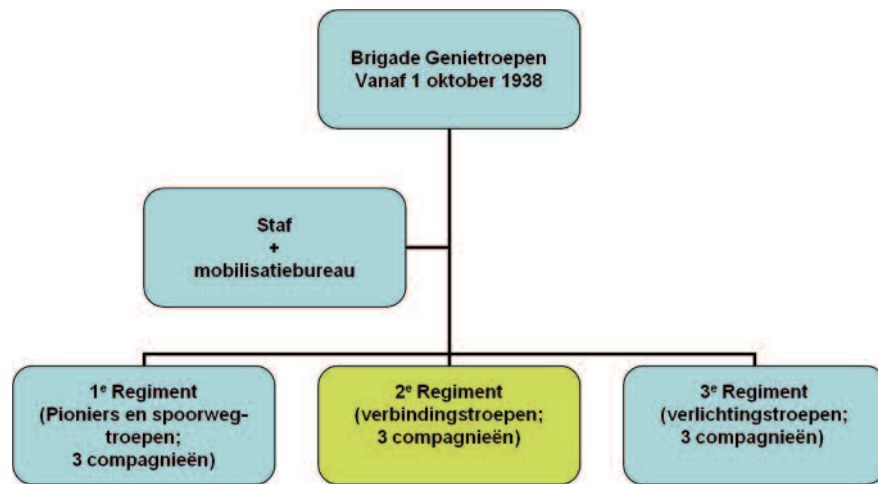
Lkol Scharroo als regimentscommandant (Archief Geniemuseum)

Kol Scharroo als brigade- en kantonnementscommandant (Archief Geniemuseum)

Tijdschrift met artikel over afsluiting en gedeeltelijke droogmaking van de Zuiderzee

Organisatie Brigade Genietroepen (1938)

dingsgebied o.a. de reorganisatie van de in het land aanwezige bestaande vaste militaire radiostations. Op de Kromhoutkazerne krijgt hij te maken met de uitbreiding van het aantal paviljoens voor het kunnen onderbrengen van toegenomen aantal militairen. In het voorjaar van 1939 krijgt de strategische beveiliging een permanent karakter en dan moet de brigade, in het kader van de B.U.O.V., behalve pioniers ook verbindingstroepen en zoeklichteenheden leveren. Op 15 juli 1939 krijgt Scharroo de functie van garnizoenscommandant van Utrecht toebedeeld.

De politieke omstandigheden veranderen in augustus 1939 zodanig dat de regering op 25 augustus besluit tot mobilisatie van de krijgsmacht om deze op voet van oorlog te brengen met 29 augustus als eerste mobilisatiedag. De Brigade Genietroepen in Utrecht valt uiteen. De pionier-, verbinding-, spoorweg- en zoeklichteenheden gaan naar het veldleger. Het achtergebleven personeel formeert een Depot Genietroepen. De Staf, het IIe (verbindingstroepen), IIIe (verlichtingstroepen) en IVe (spoorwegtroepen) Bataljon komen in Rotterdam en het Ie Bataljon (pioniers) in Schoonhoven terecht.

DEPOTCOMMANDANT IN ROTTERDAM

De taak van het Depot Genietroepen in Rotterdam, onder commando van kol Scharroo, is het verzorgen van de opleiding van de nieuwe lichten dienstplichtigen, die vanaf augustus 1939 opkomen. Het IIe Depotbataljon bestaat op 10 mei 1940 uit 25 officieren, 142 onderofficieren en 568 overigen waarvan op 6 mei 380 manschappen zijn opgekomen. Ze zijn ondergebracht in drie depotcompagnieën die op en in de buurt van de Veemarkt in scholen onderdak vinden. De niet-militaire activiteiten van Scharroo gaan in deze periode gewoon door. Hij blijft actief als sportbestuurder en verzorgt nog diverse voordrachten, zoals op de Volks-

universiteit in Rotterdam over het onderwerp: 'Is Nederland weerbaar en paraat?'

KANTONNEMENTSCOMMANDANT

Op 6 maart 1940 benoemt de Minister ¹³⁾, Scharroo tot kantonnementscommandant van Rotterdam. De 7e mei belast de Minister hem, wegens de Staat van Beleg, met het Militair Gezag in zijn kantonnement, dat wil zeggen dat ook het burgerlijk gezag onder hem valt. Binnen het landelijk defensiesysteem beschouwt de legerleiding Rotterdam als veilige stad die echter wel wat extra aandacht nodig heeft, o.a. vanwege de grote hoeveelheid voorraden die er zijn opgeslagen.

Een kantonnement is een afgescheiden plaats of gebied, dus geen stellinggebied, waar een behoorlijke hoeveelheid troepen, meestal specialistische, opleidings- of verzorgingseenheden, met een bepaalde taak en of doel legeren. De leiding krijgt meestal de commandant van de grootste opleidingseenheid. Als kantonnementscommandant van Rotterdam moet Scharroo in de vredessituatie rapporteren aan de Inspecteur der Genie en bij oorlogsomstandigheden aan de commandant Vesting Holland. In een kantonnementsgebied verwacht de legerleiding meestal geen directe gevechtsactiviteiten op grote schaal. Ze vermoedt dat die ook niet in Rotterdam, evenals in de andere kantonnementen Den Haag en Dordrecht, zullen plaatsvinden.

Scharroo krijgt als kantonnementscommandant slechts bevoegdheid over zaken die normaal tot de taak van een garnizoenscommandant behoren en in Rotterdam ook nog de uitoefening van het Militaire Gezag. Het treffen van veiligheidsmaatregelen in het kantonnement moet hij regelen in overleg met de commandant maritieme middelen, kol H.F.J.M.A. von Freytag Drabbe, en burgemeester P.J. Oud, die onder zijn bevel valt. De hoofdtaak van Scharroo is in de eerste plaats niet het verdedigen van de stad, maar het organiseren van de passieve en actieve beveiliging ervan. De door hem te treffen

maatregelen moeten zich daarom richten op het vrijwaren van de stad tegen vijandelijk optreden of effecten (spionage, sabotage, subversieve activiteiten) daarvan. Het doel van zijn maatregelen moet zijn om aan commandant Vesting Holland tijd en ruimte te verschaffen voor het voorbereiden en uitvoeren van zijn (geplande) tegenmaatregelen.

Scharroo beschikt voor die veiligheidstaak over ruim 7000 militairen van wie het overgrote deel ongevoerd is, een logistieke taak heeft of specialistisch is opgeleid of werkt of niet onder zijn bevelen staat (mariniers). Voor bewakingsdoeleinden is een gemobiliseerd infanteriebataljon (III-39 R.I.), opgesplitst in veel wachtdetachementen, en een infanteriebataljon (Jagers) voor de beveiliging van vliegveld Waalhaven, beschikbaar. Scharroo heeft, op grond van zijn dreigingsanalyse, meerdere malen bij commandant Vesting Holland en het Algemeen Hoofdkwartier aangedrongen op extra goed geëfende inzetbare eenheden. Zijn hogere commandanten zien dat anders en willigen zijn wensen pas in als het te laat is.

Wat Scharroo totaal ontbeert is personeel, afgezien van een enkele kap / lnt, voor een kantonnementsstaf. Hij moet voor het stafwerk grotendeels terugvallen op het stafpersoneel van zijn depot dat helemaal niet opgeleid is voor het werk in een operationele staf. Scharroo's problemen zijn daardoor immens groot. Zo kan hij geen goed inlichtingen- en (aanvullend) verbindingssysteem opbouwen, de personele en materiële middelen ontbreken daarvoor. De capaciteit om operationele plannen voor te bereiden voor de verschillende vormen van dreiging die hij onderkent, heeft hij niet. Bovendien mist hij gekwalificeerd personeel om al de gewenste coördinatietaken met het grote aantal verschillende eenheden en de burgeroverheid uit te voeren. Hij ontbeert een chef staf en speciale stafofficieren (artillerie-, luchtdoelartillerie-, verbinding-, marineofficier, enz.), die hem op hun specialistisch gebied kunnen adviseren. Het is dan ook bewonderenswaardig wat Scharroo met zijn adjudant, kap H.K. Duhoux, in de voorbereidingsfase en de eerste twee gevechtsdagen toch nog allemaal voor elkaar weten te krijgen.

MEIDAGEN '40

Als de 10e mei '40 om 03.55 uur de eerste Duitse parachutisten landen slaapt Scharroo nog. Noch het Algemeen Hoofdkwartier noch commandant Vesting Holland heeft hem een waarschuwing voor verhoogde paraatheid doen toekomen. Het is kap Duhoux, die als eerste op de 10e mei op de kantonnementscommandopost aan de Veemarkt 2 aanwezig is. Hij treft de eerste tegenmaatregelen, en met hem, op individuele basis, een aantal andere lagere com-

mandanten, om de verdediging van de stad tegen de Duitsers te organiseren. Zodra Scharroo op de commandopost arriveert, sanctioneert hij het merendeel van de getroffen maatregelen en vult deze, waar nodig en waar hij kan, aan. Met steun van de op 12 mei door het hoofdkwartier gezonden lkol Wilson c.s. lukt het Scharroo, met zijn ongeoefende troepen en de mariniers, aangevuld met dikwijls vermoeide en slecht georganiseerde versterkingen ¹⁴⁾ de doortocht van de Duitsers te blokkeren. Eerst het bombardement op de 14e mei brengt de strijd ten einde. Scharroo heeft dan als niet-operationeel geschoold commandant, maar wel met de nodige operationele kennis, als enige van de Nederlandse hogere commandanten vier dagen de strijd kunnen volhouden met een minimale staf en grotendeels inferieur opgeleide en slecht uitgeruste militairen. En dat nog wel tegen de kwalitatief veel beter getrainde en van goede middelen voorziene Duitse militairen. Voor veel soldaten en hun kader, maar ook voor Scharroo als eindverantwoordelijke commandant, en de enkele mensen om hem heen, mag men toch wel de nodige bewondering hebben. Hun inzet en hun improvisatietalent, ook al ging hier en daar misschien nog al eens iets mis, leidt ertoe dat de Duitse doortocht door Rotterdam vier dagen lang niet lukt.

ONTSLAG EN KRIJGSGEVANGENSCHAP

Na de strijd blijft Scharroo nog een tijdje in Rotterdam, zijn bureau heeft hij dan aan het Westplein 14, om bepaalde zaken af te handelen. Per 1 augustus 1941 wordt Scharroo op non-activiteit gesteld en op 16 september 1941 volgt dan zijn eervol ontslag uit de militaire dienst, met de toekenning van een pensioen van f 4000,- per jaar.

Op 15 mei 1942 moet hij zich echter melden om in Duitse krijgsgevangenschap te gaan. Wegens ziekte keert hij op 7 augustus van dat jaar terug naar Den Haag ¹⁵⁾. Na zijn herstel wijdt Scharroo zich weer aan zijn wetenschappelijke arbeid met als resultaat dat er in 1946 al weer drie boeken van hem verschijnen.

Of Scharroo na de bevrijding nog daadwerkelijk dienst heeft gedaan is tot nu toe niet te achterhalen. Wel is er een aanwijzing dat hij in 1946 officieel met pensioen ging.

In ieder geval begint hij na zijn pensionering een adviesbureau op het gebied van bouw- en waterbouwkunde.

SCHARROO ALS SPORTBESTUURDER

Zelf beoefent Scharroo de scherm sport en verder is hij een verdienstelijke ruiter en een liefhebber van voetbal. Veel bekender is hij echter geworden door zijn bestuursactiviteiten. Zijn ontwikkeling tot nationaal en internationaal bestuurder in de sport vangt aan

na zijn plaatsing op de KMA in augustus 1912. In dat zelfde jaar initieert hij al de oprichting van een schermclub in Breda. Tevens raakt hij in 1912 betrokken bij de oprichting van de voetbalvereniging NAC waarvan hij ook voorzitter wordt. Later is hij commissaris bij voetbalclub HVC op Birkhoven in Amersfoort. Door zijn inzet bij de stimulering van sportactiviteiten in de Vesting Amsterdam in 1915 valt hij op bij vertegenwoordigers van de NAU. In hetzelfde jaar wordt hij benoemd tot voorzitter van de NAU, een functie die hij tot 1928 na de Olympische spelen bekleedt. Onder zijn leiding gaat het NAU beter functioneren, verbetert het imago en neemt het ledental toe van 1000 naar 3500 in 1929 en wordt koninklijk (KNAU in 1925).

Via de NAU belandt Scharroo in 1915 ook in het Nederlands Olympisch Comité (NOC). Hiervan is hij van 1921 – 1924 vice-voorzitter. Van 1924 tot 1957 is hij vertegenwoordiger van het Internationaal Olympisch Comité (IOC) in Nederland waar hij als een van de voorvechters van de Olympische gedachte te boek staat. Tussen 1946 – 1953 is hij, als eerste Nederlander, lid van het Uitvoerend Comité van het IOC. Groot zijn Scharroo's verdiensten bij het organiseren van de Olympische Spelen in 1928, in Amsterdam. Als vice-voorzitter van het Comité – 1928 verzet hij veel werk en regelt o.a. dat het geld (\pm f. 1,5 miljoen), toen de overheid afhaakte, er via de burgerij toch kwam om het Olympisch Stadion te bouwen. Mede door zijn goede contacten met Scharroo, met wie hij ook enkele boeken schrijft ¹⁶⁾, krijgt architect Jan Wils in 1925 de opdracht de ontwerpen voor het stadion en enkele andere gebouwen te maken. Scharroo zal hem daarbij, als 'betonexpert' zeker hebben geadviseerd. Scharroo is in Nederland op talrijke sportterreinen actief en stimuleert waar hij kan de sportontwikkeling en de oprichting van clubs. Dat doet hij o.a. als president van het Permanente bureau van de Internationale Sportfederaties (1924 – 1928) en als lid van het Algemene college van advies voor Lichaamlijk Opvoeding in Nederland (1919 – 1933).

SCHARROO ALS OPVOEDER

Kol Scharroo besteedt niet alleen aandacht aan sport maar is ook op andere gebieden actief om mensen vooruit te helpen. Door het houden van voordrachten ¹⁷⁾ en het publiceren van boeken en artikelen ¹⁸⁾ tracht hij opleidingen en vakkennis te verbeteren, niet alleen in het leger ¹⁹⁾ maar vooral in de civiele maatschappij. Bij talloze congressen en tentoonstellingen treedt hij op als spreker met als onderwerpen: lichamelijke opvoeding, verbetering van het onderwijs in de bouwvak, betonwegen, kunst in de sport.

SCHARROO ALS PUBLICIST

Heel veel artikelen en boeken heeft Schar-

roo gepubliceerd en uitgegeven. Een onvolledig onderzoek levert al meer dan 75 titels op. Diverse boeken en artikelen van zijn hand zijn vertaald in het Frans, Duits, Engels of Italiaans. Als auteur behandelt hij onderwerpen op bouwtechnisch, organisatorisch, pedagogisch, militair en lichamelijke opvoedingsgebied. Het redacteurschap is hem ook niet vreemd. Zo is hij als redacteur in 1958 al 45 jaar betrokken bij het uitgeven van het 'Betonjaarboek', acht jaar verzorgt hij dan de uitgave van het 'Houtjaarboek' en sinds 1924 werkt hij mee aan het uitgeven van het tijdschrift 'Het Bouwbedrijf'. In de periode 1930 – 1958 levert hij regelmatig bijdragen aan het tijdschrift 'Cobouw'.

ANDERE ACTIVITEITEN

Maar Scharroo doet nog meer. Zo is hij meer dan 30 jaar lid van verschillende normalisatie-commissies. In de periode 1917 – 1958 is hij lid van het Bataafsch Genootschap voor Proefondervindelijke Wijsbegeerte. Vele jaren is hij voorzitter van het Genootschap voor Geschiedenis der Geneeskunde, Wetkunde en Natuurwetenschappen. Verder is hij president-commissaris van de N.V. Rubora (bouw firma) in Den Haag en 40 jaar van de N.V. Zuiderbad in Amsterdam. Regelmatig houdt hij ook voordrachten op de radio over bouwkundige zaken.

Men weet hem ook te vinden voor het organiseren van jubileums (o.a. zangkoor Cecilia in Den Haag; de Haagse Politie Sport Vereniging), tentoonstellingen (o.a. 'Ons Leger', juli 1939 in Den Haag) en optreden als spreker bij symposia (o.a. over opvoeding).

SCHARROO IN DE POLITIEK

Door de grote bezuinigingen op defensie in de jaren '20 – '30 voelen veel militairen zich aangetrokken tot de meer rechtse, vaak nationalistische partijen. Scharroo vormt wat dat betreft geen uitzondering. Zo staat hij in mei 1922 bijvoorbeeld op de kandidatenlijst voor leden van de Staten Generaal in de kieskring Leiden voor de: 'Staatspartij voor de Volkswelvaart'. Met Anton Mussert, hoofdingenieur bij Waterstaat, werkt hij samen bij de voorbereidingen voor de oprichting van de Nationaal Socialistische Beweging (NSB). Lid van deze partij wordt hij niet. Scharroo is namelijk zeer anti-fascistisch en heeft geen pro-Duitse sympathieën. Vermoedelijk kent hij Mussert, mogelijk via diens broer lkol Mussert (genist) of door zijn contacten met Waterstaat. Mussert wil een beweging op gang brengen waarin het nationalisme en een krachtige krijgsmacht hoofdpunten zijn en dat sprak veel militairen, het bezuinigen op defensie moe, wel aan. In een circulaire van Mussert van 15 december 1930 ²⁰⁾, waarin deze fulmineert tegen de defensiepolitiek, komt Scharroo's naam voor.

ZINSNEDE UIT DE CIRCULAIRE VAN ANTON MUSSERT:

“Om te overwegen hetgeen ons te doen staat, heb ik de eer U, mede namens Major Scharroo, uit te noodigen tot een bespreking in zeer beperkten kring, welke gehouden zal worden in het z.g. receptiezaaltje van het Jaarbeursgebouw te Utrecht, ingang Catharijnesingel, Dinsdag 23 dezer te halfacht des avonds.”

Zijn zoon Sjoerd, 2e lnt bij de Mariniers en in de meidagen ingezet bij Hoek van Holland, heeft ook rechtse en nationalistische sympathieën. Hij gaat collaboreren, wordt via het politieopleidingsinstituut Schalkhaar, onderluitenant maar overleefd de oorlog niet. Met de opperwachmeester der marchaussee Johan Janssen (* 28-07-1915), wordt hij op 24 oktober 1944 door het verzet bij Loenen aan de Vecht geliquideerd²¹). Een vraag is in hoeverre de legerleiding naderhand het doen en laten van zoon Sjoerd kol Scharroo heeft aangerekend.

SCHARROO ALS PERSOON

De kolonel is een autoritaire man met een sterke hang naar orde en tucht en een duidelijk klassendenker. Hij staat als uiterst conservatief te boek, zoals veel van zijn tijd- en vakgenoten.

Pieter Wilhelmus Scharroo heeft een kaarsrechte militaire gestalte, een hoog voorhoofd en een wat blauwige gelaatskleur (vanwege de vele recepties?). Zijn tenue is steeds onberispelijk, hij draagt graag witte handschoenen en laarzen met sporen. Enige ijdelheid kan men hem niet ontzeggen²²). Hij is een bekwaam en alzijdig ontwikkeld officier, die echter nooit een operationeel compagnies- of bataljonscommando heeft gehad, die altijd zeer beslagen ten ijs komt.

WAARDERING VOOR SCHARROO

Voor zijn werkzaamheden buiten het leger is Scharroo vele malen onderscheiden.

AAN SCHARROO TOEGEKENDE ONDERSCHIEDINGEN:

Ridder der Orde van de Nederlandsche Leeuw
Officier in de Orde van Oranje Nassau Ereteken voor langdurige dienst als officier (35 jaar)
Medaille 3e klasse van het Pruisische Rode Kruis
Zilveren medaille VII Olympische Spelen (België)
Officier in de Orde van Leopold II
Officier der Orde van het herstelde Polen (Polonia Restituta)

Medaille van het Roode Kruis (Servië)
Medaille 2e klasse van het Duitse Rode Kruis
Ridder van het Legioen van Eer (Frankrijk)
Officier van de Orde van den Witten Leeuw (Tsjecho-Slowakije)
Officier der Orde van de Italiaansche Kroon (Italië)
Ridder van de Militaire Orde van onze Heer Jezus Christus (Portugal)
Ridder 1e klas der Orde van het Zwaard (Zweden)
Duitsch Olympisch Ereteken 1e klasse

Daarnaast krijgt hij veel erelidmaatschappen, zoals van o.a.: IOC, KNAU, Krachtsportbond en veel andere verenigingen.

Als militair ontvangt hij, automatisch, slechts één onderscheiding, die voor langdurige dienst als officier. Er is geen waardering van de legerleiding voor de vele verdiensten van deze officier. Hij heeft toch op zeer positieve wijze het leger gepromoot, enerzijds door zijn fenomenale technische kennis (waar het leger zelf ook van heeft geprofiteerd) anderzijds door zijn organisatorische en bestuurderskwaliteiten.

Ook de strijd in Rotterdam heeft hem niets gebracht. Geen dapperheids onderscheiding, geen straatnaam, geen kazernenaam en al helemaal geen biografie. Zelfs bij de Genie is men hem kennelijk vergeten. In het tijdschrift 'Genie' (1950 – heden) staat slechts één berichtje uit 1963, zijn overlijdensbericht zonder enige toevoeging. Zijn naam komt nog één keer voor door een citaat van hem bij het verkrijgen van het opschrift 'Rotterdam 1940' op het vaandel van de Genie²³).

REACTIE OP VERKRIJGEN VAN HET OPSCHRIFT 'ROTTERDAM 1940' VOOR HET VAANDEL 1E REGIMENT GENIETROEPEN VAN KOL SCHARROO:

“Deze hoge Koninklijke onderscheiding is een welverdiende erkenning van het heldhaftig optreden van de Genietroepen bij het verdedigen van Rotterdam in de Meidagen van 1940. De moed en trouw aan het vaandel in die dagen betoond door de mannen der Genie, die met inzet van hun gehele persoonlijkheid Vorstin en Vaderland zo krantig hebben gediend, hebben thans een blijvende erkenning en waardering gekregen.”

SAMENVATTING

De betekenis van kolonel Scharroo voor het leger gaat veel verder dan zijn optreden te

gen een, vooral in de lucht, overmachtige vijand in Rotterdam. Het leger, maar ook de civiele sector, heeft uitgebreid kunnen profiteren van zijn grote kennis op bouw- en waterbouwkundig gebied. Ook voor de invoering en verbetering van de sport in het leger heeft hij het nodige gedaan. Zijn verdiensten als bestuurder in meerdere sportorganisaties zijn gewaardeerd, zijn vele verdiensten als militair zijn nooit gehonoreerd. Scharroo is bij de verbindingstroepen alleen bekend door de strijd in Rotterdam. Over zijn verdere inzet voor de verbindingstroepen is weinig naar buiten gekomen. Hopelijk dat deze bijdrage daar enige verandering in brengt.

BRON:

Voor de voetnoten wordt verwezen naar de website.

Een nummer uit de serie 'Weten en Kunnen' Scharroo is mederedacteur van de serie en publiceert in de serie

Het tijdschrift waar Scharroo veel in publiceerde